

1. המלצות הוועדה בנוגע למערכת היחסים הפנים קיבוצית
המלצות הוועדה

(א) על-פי עקרון השוויון בהתאם לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ובהיות השוויון עקרון יסוד במהות החיים הקיבוציים, נדרשים הקיבוצים לנקוט אמות מידה שוות בדונם באספקת הצרכים המיוחדים לחבריהם ולבניהם. הוועדה ממליצה להביא עקרון זה לידי ביטוי בתקנות הערבות ההדדית בכל הנוגע לאספקת צרכים מיוחדים. אי לכך ממליצה הוועדה לערוך תיקון בסעיף 4 לתקנות הערבות ההדדית, המגדיר את חובת הקיבוץ המתחדש לדאוג לחבריו ולבניו עם מוגבלות, באופן לפיו תתווסף לסעיף ההוראה הבאה, בנוסח המוצע או הדומה לו: "הספקת הצרכים המיוחדים תיעשה על בסיס אמות מידה שוויוניות וידועות".

(ב) הוועדה ממליצה כי "ועדת הצרכים המיוחדים", הקבועה בסעיף 6 לתקנות הערבות ההדדית, תפעל באופן הבא -

כאשר הוועדה תקבל פניה מחבר עם מוגבלות או מבן עם מוגבלות או מהוריו להכרה בצרכים המיוחדים ולאספקתם, תקים הוועדה צוות, שחבריו יהיו:

- (1) החבר ובמקרה של בן עם מוגבלות - הבן ו/או אחד ההורים או האפוטרופוס;
- (2) נציג מטעם הקיבוץ;
- (3) בעל מקצוע המוסכם על הצדדים בתחום השיקום הכללי או התעסוקתי, ככל שנושא זה רלוונטי בנסיבות העניין.
- (4) חבר קיבוץ נוסף המוסכם על הצדדים.

צוות זה יגדיר את הצרכים המיוחדים וימליץ על המנגנונים ליישום התמיכה בחבר או בבן עם מוגבלות, לפי העניין.

(ג) הוועדה ממליצה כי במסגרת החובה ליחוד מקורות ונכסים למילוי חובת הספקת הצרכים המיוחדים כאמור בתקנה 4 לתקנות הערבות ההדדית, ישקול הקיבוץ גם ייחוד מקורות ספציפיים באמצעות קרנות לסוג של מקרים או אף למקרה בודד.

(ד) לאור מצבם הכלכלי של רבים מן הקיבוצים, מומלץ שהמדינה תסייע לקיבוצים להקים קרן סיוע לאנשים עם מוגבלות. מומלץ שהמקור לכספי הקרן יהיה הפקדות בחלקים שווים ("שקל מול שקל") שיעמידו המדינה והקיבוץ. עם הקמתה של קרן כזו תיקבע גם דרך התנהלותה, לרבות הרכב הנהלתה, ובלבד שיהיו בה גם נציגי האנשים עם מוגבלות.

(ה) הוועדה ממליצה כי הסכמות שהושגו בין הקיבוץ לאנשים עם מוגבלות יעוגנו בהסכם חתום. במקרים מסוימים, כשמתמנים אפוטרופוסים לחבר עם מוגבלות או לבן עם מוגבלות, יש לאשר הסכמים אלה בבית המשפט.

(ו) הוועדה ממליצה כי בהגדרת "צרכים מיוחדים" שבתקנות הערבות ההדדית, תתווסף, אחרי המילים "צרכים שהם ייחודיים בתחומי הבריאות, הסייעוד והחינוך" המילה "והשיקום".

2. שיוך יחידת מגורים לבן קיבוץ עם מוגבלות

המלצות הוועדה

(א) קיבוץ המשייך יחידות מגורים לחבריו ישייך יחידת מגורים גם לבן עם מוגבלות, אם וככל שהוריו או האפוטרופוס ביקשו כן.

הנחיה זו לא תחול אם הבטיח הקיבוץ לבן הקיבוץ (באמצעות הוריו) בטוחות מספקות אחרות למחייתו ולאספקת צרכיו המיוחדים, המבטיחות את צרכיו לכל ימי חייו, ובכלל זה זכות המדור, כשם שהייתה יחידת המגורים מבטיחה זאת.

למען הסר ספק, כשם שהקיבוץ, המספק לחבריו את צרכיהם המיוחדים, רשאי להביא בחשבון את נכסיהם ואף לשעבדם כנגד הספקת הצרכים המיוחדים, כן רשאי הקיבוץ לעשות בכל הנוגע לנכסיו של הבן עם המוגבלות.

הוועדה ממליצה כי בתקנות האגודות השיתופיות (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש), התשס"ו-2005 תיכלל הוראה בהתאם לאמור מעלה.

(ב) הזכויות ע"פ החלטה 979 יינתנו גם במקרים של שיוך לפי החלטה 751.

(ג) רשם האגודות השיתופיות, הדן באישור תיקון לתקנון של הקיבוץ כנדרש בתקנות האגודות השיתופיות (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש), התשס"ו-2005 יבחן - בשיתוף הקיבוץ הפונה לשינוי סיווגו - את ההחלטות שקיבל הקיבוץ בעניין שיוך יחידות מגורים לבני הקיבוץ עם מוגבלות (או בעניין הבטוחות האחרות).

3. הקלות במיסוי פנימי לאנשים עם מוגבלות

המלצות הוועדה

- (א) חברים ובנים עם מוגבלות והוריהם יהנו (בהליך המיסוי הפנימי) מכל הטבות המס להן הם זכאים ע"פ דין וע"פ ההוראות הנהוגות ברשויות המקומיות.
- (ב) הוועדה ממליצה לקיבוצים לקבוע כי לא ינוכו מיסי קהילה מהכנסות החבר שמקורן בקצבאות להן הוא זכאי בגין נכות, אף אם קצבאות אלה הינן חלק מהכנסתו לעניין קביעת זכאותו להשלמת הספקת צרכיו.
- (ג) לא יוטל כל מס בגין הספקת צרכיו של בן עם מוגבלות.

1. פתרון סכסוכים

המלצות הוועדה

- (א) הוועדה ממליצה כי במקרה של מחלוקת בין הקיבוץ לחבר עם מוגבלות או להוריו של בן עם מוגבלות, אשר לא באה על פתרונה במוסדות הקיבוץ, יפנו הצדדים, ראשית, להליכי גישור שיסתיימו תוך זמן סביר. יש לציין כי אדם עם מוגבלות זכאי להיות מלווה בהליך הגישור באדם הנאמן עליו ועל הקיבוץ ליידע אותו על זכות זו.
- (ב) מומלץ שמוסדות הגישור של התנועה הקיבוצית יפתחו את הידע בתחום האנשים עם מוגבלות.

4. פיצויי נזקי גוף שהועברו לקיבוץ בעבר

המלצות הוועדה

(א) חבר שקיבל פיצוי חד פעמי, הכולל אובדן כושר התפרנסות בעתיד והוצאות עתידיות נוספות, יהיה זכאי להחזר הסכום שהעביר לידי הקיבוץ.

הקיבוץ רשאי לנכות הוצאות אותן הוציא להספקת צרכים בריאותיים ושיקומיים להם נצרך החבר עקב התאונה.

את יתרת הסכום יחלק הקיבוץ למספר השנים שמיום התאונה ועד לגיל הפרישה של החבר, כך שיתקבל סכום קבוע עבור כל שנה. את הסכום הקבוע, מוכפל במספר השנים שמיום התאונה ועד הפיכת הקיבוץ לקיבוץ מתחדש - יהיה הקיבוץ רשאי לנכות (בשנים אלה היה הקיבוץ שיתופי).

יתרת הסכום תועבר לידי החבר. השבת סכום זה יכול שתפרס בתשלומים חודשיים שווים עד הגיעו לגיל פרישה, הכל בהתאם למוסכם בין הצדדים.

מובהר בזאת שלסכומים שהתקבלו ע"י הקיבוץ בגין התאונה ולכל הסכומים שישולמו - יתווספו הפרשי הצמדה.

הוועדה סבורה כי ראוי לפרט יותר מהן ההוצאות שיותר בניכוי. בפני הוועדה לא היה די זמן לערוך פירוט זה. עם זאת, בשל חשיבות העניין, הוועדה ממליצה כי נושא זה יטופל, כיתר הנושאים האחרים הדורשים טיפול נוסף, בהמשך.

(ב) מומלץ שקיבוצים שיתופיים יחתמו עם חבריהם, נפגעי תאונות, על מסמך המעגן בתוכו את כל הנתונים הקשורים לתאונת החבר, לרבות הפיצוי שהתקבל וההוצאות שהיו בגין התאונה.

5. מעמד בן עם מוגבלות בקיבוץ

המלצות הוועדה

- (א) ביטול מועמדותו של בן קיבוץ עם מוגבלות או דחיית בקשתו להתקבל לחברות לא תשמש, כשלעצמה, עילה לדרוש את יציאתו משטח הקיבוץ.
- (ב) התייחסות הקיבוץ לבן עם מוגבלות, שלא התקבל לחברות, תהיה כמפורט בתקנות הערבות ההדדית.
- (ג) הוועדה ממליצה כי, ככל הניתן, ייחתמו הסכמים בין הבן עם המוגבלות ו/או משפחתו לבין הקיבוץ, אשר יגדירו במידת האפשר את זכויות וחובות הצדדים להבטחת תנאי חייהם של הבנים עם המוגבלות.

הערת חברת הוועדה עו"ד בלהה ברג מנציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות

נוכח חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, אין לדחות מועמדותו של בן קיבוץ עם מוגבלות לחברות בשל מוגבלותו.

6. תעסוקת אדם עם מוגבלות

המלצת הוועדה

הקיבוץ אחראי למציאת פתרונות תעסוקה והתפרנסות לחבר עם מוגבלות, בדרך של העדפה מתקנת, על פי הנדרש בחוק שוויון לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 ובהתאם לתנאים הקבועים בו. יש לפעול כך בתוך הקיבוץ, במוסדות האזור, במפעלים אזוריים ובמוסדות התנועה ומפעליה.

ממלאי התפקידים הרלוונטיים בקיבוץ (מנהלי קהילה, רכזי מש"א, רכזי ענפים וכו') יפעלו ליישום המלצה זו וכן להתאמת מקומות העבודה לאנשים עם מוגבלות.